

FAVh048

Kostým, maska a výprava v kinematografii

13. 2. 2023

Mgr. Šárka Gmitterková, Ph.D.

FAV MUNI, PS 2023

MUNI ARTS

Sunset Boulevard 1950, r. Billy Wilder

Výprava: Hans Dreier a John Meehan

Kostýmy: Edith Head

Make-up a masky: Wally Westmore

Sunset Boulevard

- Ve filmu z roku 1950 se vynikajícím způsobem protínají tři profese, které běžně bývají upozaděné – kostým, maska a výprava. Tady však mají dostatek prostoru a významně přispívají k celkovému vyznění filmu.
- 1. Pro tento noirový film je podstatný dům zapomenuté star němé kinematografie Normy Desmondové, kde se snímek odehrává. Jak byste toto sídlo popsali a jakým způsobem přispívá k celkové charakterizaci postav(y)?
- 2. Vzezření Normy nám o ní už na první pohled leccos prozradí. Jak byste přiblížili její šatník? Jakým způsobem snímek její garderobu ukazuje (kvalita, kvantita, kontrasty)?
- 3. Sledovat v černobílém filmu masky a make-up může být složité, nicméně i tyto prvky ve filmu hrají podstatnou roli. Kde a jak?

MUNI
ARTS

Go easy on that punchbowl. Budget only calls for three drinks per extra.

I am big. It's the pictures
that got small.

Výprava, kostým a make-up v tomto noirovém filmu výrazně napomáhají vykreslení světa Normy Desmondové jako bývalé hvězdy, která dožívá ve dnech své zašlé slávy.

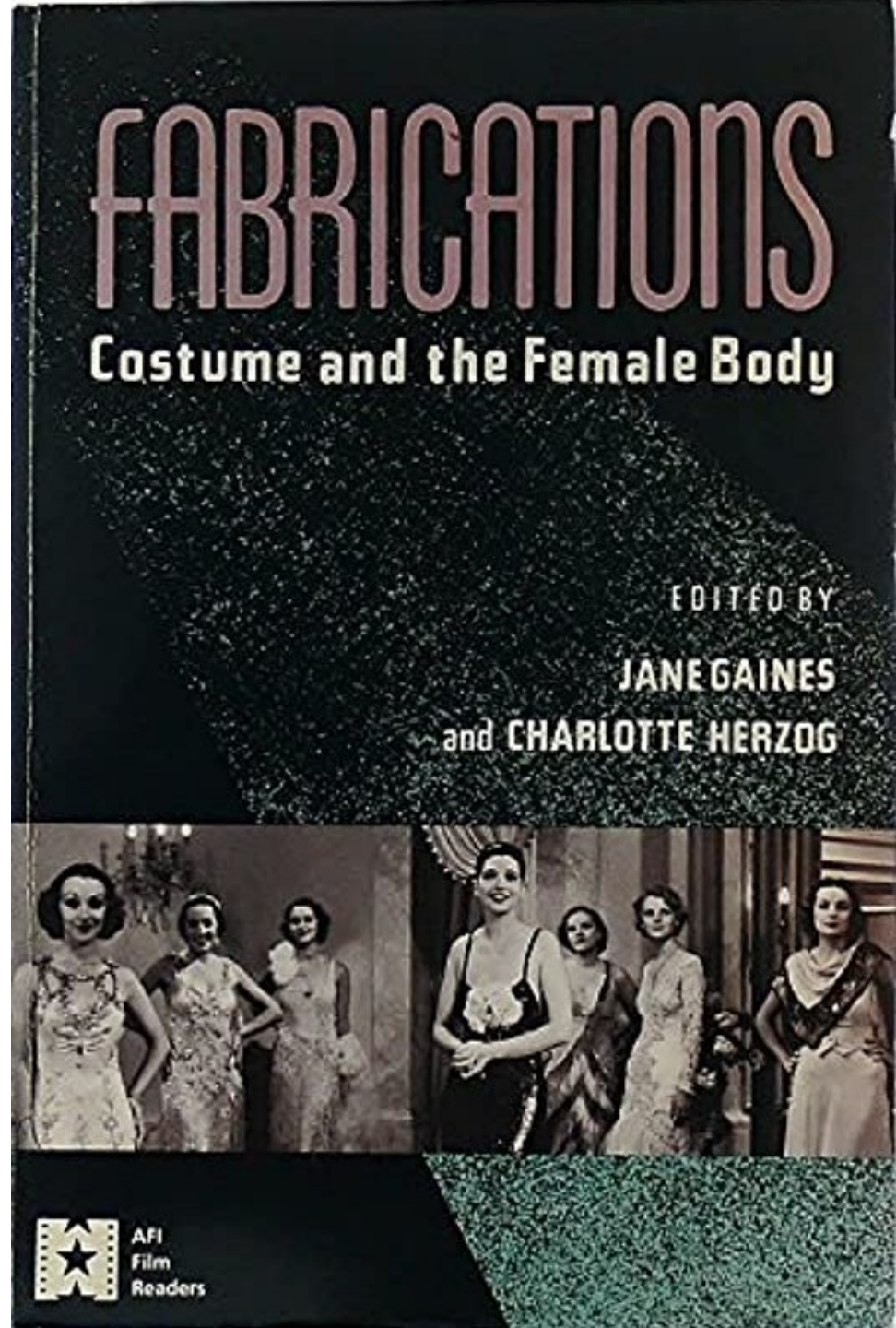
Tomu odpovídají interiéry jejího domu, zdobené vlastními podobiznami. Velká okna zakrývají těžké sametové závěsy nepropouštějící světlo; nábytek a dekorace odkazují ke 20. rokům spíše než k poválečné době. Totéž můžeme říct o jejích kostýmech, které jsou rozkročené mezi poválečným módním stylem a doplňky odkazujícími k jazzové éře a výpravné němé kinematografii. Zejména v kontrastu s Betty Schaefer – mladou, dynamickou, pracující dívkou s budoucností ve filmovém studiu.

Make-up podtrhuje stylizaci Normy jako hvězdy spoléhající se na výrazový a mimický potenciál tváře spíše než na slova a dialogy. Důraz je položen na kontrastní líčení očí, s posunutou linií obočí a doširoka rozevřenými víčky.

MUNI ARTS

Čtení L1

GAINES, Jane (1990): Costume and Narrative: How Dress Tells the Woman's Story. In: Jane Gaines and Charlotte Herzog (eds). *Fabrications. Costume and the Female Body*. London and New York: Routledge, s. 180–211.

Organizace kurzu

- Jednotlivé lekce budou mít standardní průběh – projekce, rozbor filmu a přednáška na vybrané téma.
- Každou lekci doprovodí text, který bude k dispozici ve studijních materiálech v ISu.
- Lekce odpadnou ve dnech 10. 4., 1. 5. a 8. 5. Lekce plánovaná na pondělí 13. 3. se také nebude konat, ale nahradíme si ji v předem oznámeném termínu.
- Absolvování předmětu proběhne ve dvou krocích:
  1. Místo dvou zrušených lekcí z důvodu státního svátku do 10. 5. vypracujete návrh vlastního výzkumného projektu. Může jít o téma/kariéru/audiovizuální dílo. Bez odevzdaného projektu nelze přistoupit k druhé části zkoušky.
  2. Ve druhé fázi si můžete vybrat, zda vypracujete v rozsahu alespoň 6 NS nebo si napíšete test (6 otázek, 3 otevřené a 3 uzavřené).

Bodování + Známkování

- V návrhu projektu se hodnotí výběr, představení a relevance tématu (2b), výzkumná otázka či hypotéza (2b), návaznost na odbornou/metodologickou literaturu (2b) a styl (2b).
- K maximálně osmi získaným bodům za návrh projektu lze dále získat maximálně 12 bodů za esej/test.

- Výsledné známkování:
  - A: 20 – 19 bodů
  - B: 18 – 17 bodů
  - C: 16 – 15 bodů
  - D: 14 – 13 bodů
  - E: 12 bodů
  - F: 11 bodů a méně

L.B. TAURIS

hollywood catwalk

COSTUME AND
TRANSFORMATION
IN AMERICAN FILM

TAMAR JEFFERS McDONALD

COSTUME, MAKEUP AND HAIR

Edited by Adrienne L. McLean

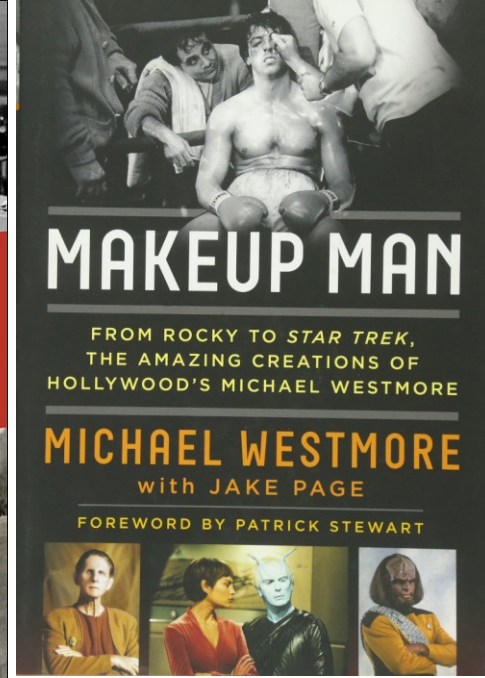
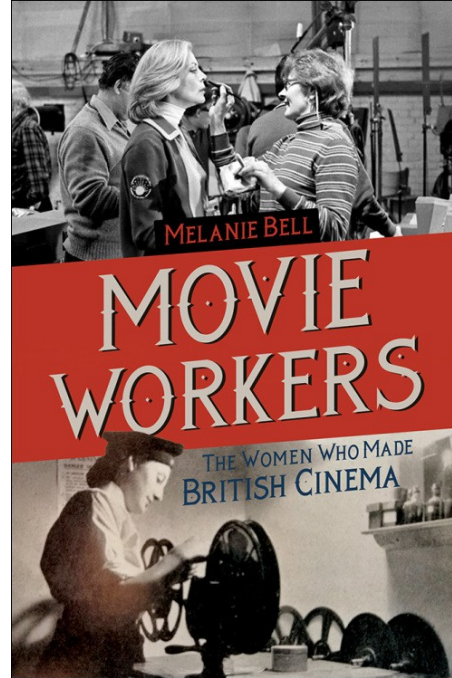
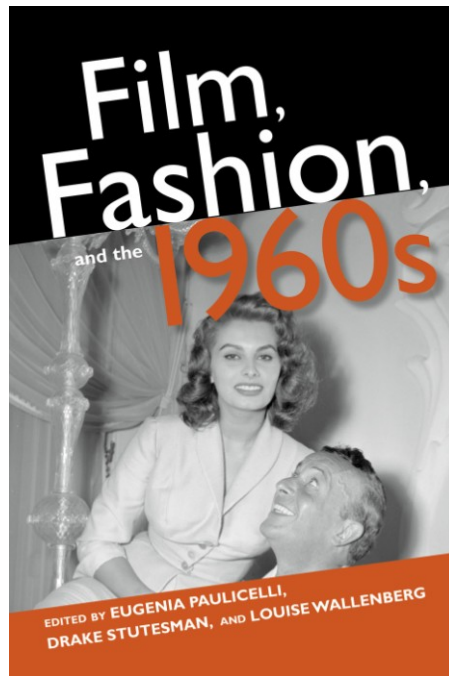
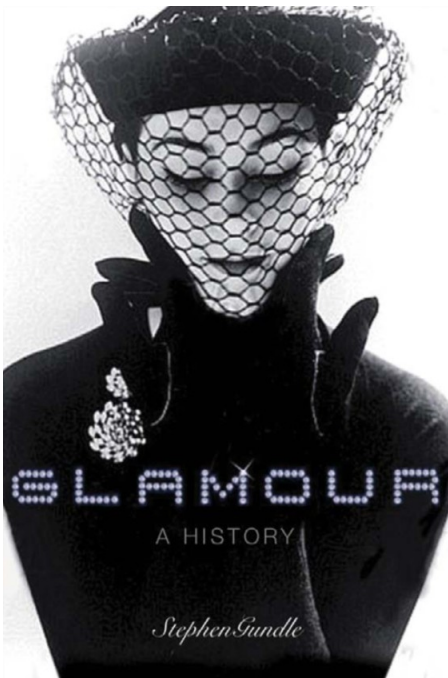
ART DIRECTION & PRODUCTION DESIGN

Edited by Lucy Fischer

undressing *Cinema*

clothing and identity
in the movies

STELLA BRUZZI

Kostým, maska, výprava

- Neviditelné, avšak praktické a komplexní profese, které v řadě případů přesahují rámec samotných filmů
- Nejasná pojmenování, hierarchie, pravomoce a přínos k finálnímu výsledku
  - „Pokud je potřeba zmenšit poprsí, aby dospělá herečka mohla hrát mladou dívku, jde o záležitost kostymérů, protože je potřeba vytvořit speciální zmenšující korzet. Pokud je ale potřeba hrudník zvětšit, pak už jde o pravomoc maskérů, kteří dovedou z pěnového latexu vytvořit požadovanou velikost poprsí. Ale pokud ve filmu vidíte muže, který po rvačce vyplivne zub či dva, na řadu přicházejí rekvizitáři – je to jejich práce vytvořit zub, který si herec nasadí do úst a během scény vyplivne. Na druhou stranu pokud následuje záběr na protagonistu bez zubu, o ten už se opět starají maskéři, kteří zub začerní speciální matnou emulzí.“ (Wally Westmore, 1956)
- Kromě charakterizace a čitelnosti významů přispívají ke koherenci a kontinuitě vyprávěných příběhů

Šaty / Kostým / Móda

V čem se překrývají, v čem se liší?

ODĚV

- základní význam - krytí, funkčnost, žádná personalizace, absence zdobnosti

ŠATY

- konotují osobní vyjádření a zdobnost
- mají další účel kromě krytí – indikace specifických prvků týkajících se nositele nebo příležitosti, pro níž jsou šaty nošeny
- šaty jsou extenzí těla; tedy je separují od, ale i zařazují do okolního světa a do sociálního řádu (tj. přispívají ke konstrukci veřejné identity)

KOSTÝM

- také podvojná povaha
- na jednu stranu dovede velmi dobře sloužit filmovému dílu (nativ, styl, mizanscéna, charakterizace postavy, žánrové konvence) >> **relativní neviditelnost**
- na stranu druhou má kostým tendenci existovat nezávisle na naraci nebo stylu konkrétního filmu a působit vně těchto dominantních diskursů (tzn. jako excesivní podívaná, spektakl) >> **nediegetická viditelnost**

MÓDA

- do jisté míry antiteze kostýmu
- systematická fluktuace vizuálního designu
- opět estetická dialektika – na jednu stranu povrchní, pomíjivá; na druhou stranu i zde existují nadčasové hodnoty (tradiční značky, cyklické navracení se k již vyzkoušeným liniím a střihům)

Filmový kostým – kterých znaků si všímáme?

- Barva a její sytost (včetně černobílých filmů)
- Koordinace s prostředím
- Linie
- Materiál
- Stylizace / Autenticita
- Množství
- Schopnost zprostředkovávat informace o postavě
- Spektakulární kvality kostýmu
- Dodržování a/nebo porušování žánrových, třídních, sociálních, módních a genderových konvencí

Jakým způsobem psát o kariérách kostýmních výtvarníků...?

- Jde o “služebnou” profesi, která na sebe nemá upozorňovat >> internalizovaný postoj
- Nekompletní nebo kusé filmografie
- Absence zdrojů
- Komplikované produkční historie (módní návrháři vs kostýmní výtvarníci)
- Častým zdrojem je samotný kostým (objekt), případně jeho různé vývojové fáze (scénář, skicy, kresby, popisky) – jak nám může posloužit při interpretaci filmového textu?
- Kontextualizace je nezbytná!
- >>> **Textuální analýza jednotlivých filmů zůstává nejjednodušším a často aplikovaným řešením**